

Magyarország az Európai Unióban

Az európai földrész – az általánosan elfogadott statisztikai mutatók szerint – tízmillió négyzetkilométernyi területet fed le. E földrületből kilencvenháromezer négyzetkilométerrel részesedik a magyar állam. A kontinensen megközelítőleg ötven ország található, melyek össznépessége meghaladja a hétszázmillió főt. Magyarország lakóinak száma tízmillió, s a szomszédos országokban még körülbelül hárommillió magyar él. Tehát a földrész össznépességének 1,8-1,9 százaléka magyar. Egy százaléknyi terület és közel két százaléknyi népesség – sok ez vagy kevés? Jelent-e Magyarország és jelentenek-e általában a magyarok valamit Európában és Európának?

A válasz egyértelmű: amióta a magyar nemzet ősei lovaikon leereszkedtek a Kárpátok hágóin és megalapították a magyar államot, azóta Magyarország részese az európai történéseknek, és egyben formálta is e földrész sorsát. Tette mindezt hol nagyobb, hol kisebb befolyással. Magyarország ezerszáz éve jelen van Európa politikai, gazdasági és kulturális térképén. A magyarok több mint ezer éve itt élnek, itt vannak otthon. A magyar állam a történelmi

múltban egyaránt volt már Európa meghatározó hatalma és idegen hódítók alatt szenvedő ország is. Ma, ha körbenézünk Európában, azt állapíthatjuk meg, hogy Magyarország a közel ötven állam között valahol a középmezőnyben helyezkedik el. Nem sorolható a „nagyok” közé, de nem is „kicsi”.

Önmagában természetesen sem Európa, sem Magyarország számára nem a méretek a meghatározóak. Fontosabb az, hogy Magyarország, mint minden más nemzet, egyedi történelemmel, kultúrával, hagyományokkal, s igencsak elkülönült nyelvvél és saját gazdasági, politikai értékekkel rendelkezik. Ez az ország az eltelt tizenegy évszázad alatt – miután Európa szívében, a Kelet és a Nyugat választóvonalán fekszik – talán másoknál több háborút, pusztulást élt át. Megszenvedte a háborúk minden nyomorúságát, s a békés időszakokat, a viszonylagos nyugalmat építkezésre, gyarapodásra használta fel. Mindmáig megőrizte azokat az értékeket, amelyek minden nép számára a legfontosabbak: kultúráját, édes anyanyelvét, nemzeti sajátosságait, saját identitását. Oly sok más, leigázott néppel, nemzettel ellentétben nem tűnt el a történelmi süllyesztőben. Nem olvadt fel abban a nagy kontinentális olvasztó

Magyarország hozománya

Ukrajna

Magyarország több mint ezer éve önálló állam Európa közepén. Az 1000-ben megkoronázott államalapító Szent István király tudatosan építette és fűzte szorosra kapcsolatait kora Európájával. Magyarország az Európai Unió tagjaként 2004. május 1-től immár elválaszthatatlan, integráns része kontinensünk politikai, gazdasági és értékközösségének.

Terület: 93 000 km²
Népesség: 10 162 000 fő (2002)
Szomszédos országok: Ausztria, Szlovákia, Ukrajna, Románia, Szerbia és Montenegró, Horvátország, Szlovénia
Hivatalos nyelv: magyar
Államforma: köztársaság

Pénznem: forint (HUF)
GDP: 6876 Euro/fő (2002)
Főváros: Budapest (1 800 000 lakos)
Legnagyobb városok:
Debrecen (211 000 lakos), Miskolc (185 000 lakos), Szeged (168 000 lakos), Pécs (162 000 lakos), Győr (130 000 lakos)

katlanban, amelyet a tizenkettő-tizenharmadik századtól Európának neveztek el. Igaz, ez az olvasztótégely nem volt oly mértékben egységesítő, mint amilyenné a tizennyolcadik századtól az észak-amerikai társadalom vált, de azért sok nép, nemzet, birodalom és állam elveszett az európai történelmi ködökben. A magyarok megtanultak a feltételekhez igazodni, képesek voltak fejlődni, befogadni – és adni. Már államiságuk legelején felvették a kereszténységet, amely közel ezer év óta meghatározza kultúrájukat, a magyarok eszmevilágát.

A magyar kultúrában, amely több mint a művészetek összessége, az európai gondolatok, színek, formák a jellegzetes magyar eszmeiséggel, motívumokkal keveredve alkotnak egységet. A zenében a hagyományos magyar dallamvilág ötvöződik az egyetemes zeneművészeti elemekkel, taktusokkal, intonációkkal. Liszt Ferenc (1811-1886) és Bartók Béla (1881-1945) a világgé, miközben a magyarok mégis elsősorban magukénak vallják őket. Persze nagyjaikat készséggel és büszkeséggel megosztják a világgal. Így, miközben nemzeti kincsnek kezelik Kertész Imrét (1929), a 2002. évi irodalmi Nobel-díjast, meglátják benne az univerzális értéket is. A magyarok büszkék arra, hogy a művészetek szinte minden ágában, de a tudományokban is gazdagították a világot. A festő Victor Vasarely (1908-1997), Moholy-Nagy László (1895-1946), a filmrendező Szabó István (1938), Jancsó Miklós (1921), az atomfizikus Teller Ede (1908-2003), a számítógép atyja, Neumann János (1903-1957), a Nobel-díjas Harsányi János (1920-2000) közgazdász, vagy Rubik Ernő (1944), a bűvös kocka feltalálója – a világon mindenütt érthe-

tő nyelven – közvetítették a magyar szellemet, kultúrát, képviselték a magyarságot.

Miközben Magyarország és képviselői ezerszáz éve alkotó részei e földrésznek és értékekkel gazdagították Európát, maguk sem maradtak érintetlenek: sokat kaptak Európától és a világtól is. Már a kereszténységet felvevő és a magyarokat az adott kor történelmi-társadalmi fejlődésének fővonalába terelő nagy király, Szent István (975-1038) is azt az intelmet adta fiának: „Gyenge az egy nyelvű ország, becsüld az idegeneket”. Néha hívásra, néha anélkül, de népek tucatjainak képviselői érkeztek a magyarok lakta földre, s találtak menedéket, ott-hont, majd hazát. Bár Magyarország lakosságának túlnyomó többsége ma magyar nemzetiségűnek vallja magát, az évszázadok folyamán betelepültek Magyarországra franciák, németek, olaszok, lengyelek, törökök, zsidók, s ma is élnek – részben elkülönült nemzeti kisebbséget alkotva – németek, szlovákok, szerbek, románok és romák, meg mások is. A magyarok sohasem tekintették őket felesleges jövevényeknek. Hiszen miközben ebben az országban boldogultak, egyben gyarapították is annak gazdaságát, kultúráját. Az egyik legnagyobb magyar költő, a tizenkilencedik századbeli forradalmi lángész, Petőfi Sándor (1823-1849) édesapja szerb, édesanyja szlovák származású volt, és ő maga mégis magyar. De mindenki más, aki „csak” tette a dolgát, a mesterember, a paraszt, az iparos, a kereskedő, mind segítette is azt a népet, azt az országot, amelyet ma Magyarországnak hívnak.

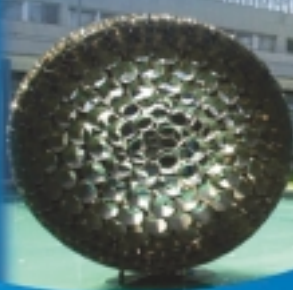
A magyarok sokszínűek, s mégis egységesek. Az évszázadok során befogadtak idegen értékeket,

Tudomány

A karburátor, a golyóstoll, a volfrámszálás és kriptontöltésű villanygőz, a radarcsillagászat, a fényre alapított új méterszabvány, a fázisváltós villanymozdony, a Basic számítógépes nyelv, az Apollo program holdjárművének kereke vagy a Sojourner Mars-jármű – a sor még hosszan folytatható. Ezek mind olyan találmányok, amelyeket magyar kutatók, mérnökök fedeztek fel vagy működtek közre megalkotásukban. Magyarországról indult tucatnyi, Nobel-díjjal elismert tudós, számos kiváló, kreatív gondolkodó, akik neve világszerte ismerősen cseng. Az ő életművéket több ország is magáénak mondhatja. Szent-Györgyi Albert fedezte fel a C-vitaint, Gábor Dénes nélkül nem ismernénk a hologramot, Neumann János a modern számítógépek atyja, Oláh György az ólommentes benzín előállítását tette igen gazdaságossá, Teller Ede a magfizika és a termonukleáris folyamatok kutatásában játszott úttörő szerepet. A mai magyarországi tudósok közül – egyebek között – az agykutató Freund Tamás, az analogikai számítógépet megalkotó Roska Tamás, valamint a gyógyszer- és idegrendszer-kutatással foglalkozó Vizi F. Szilveszter neve kívánkozik az élre.

A magyar tudomány rangját mutatja, hogy Magyarország már az EU 4. Kutatási, Technológia-fejlesztési és Demonstrációs Keretprogramban is részt vett, s a jelenlegi 6. Keretprogram teljes jogú tagja.

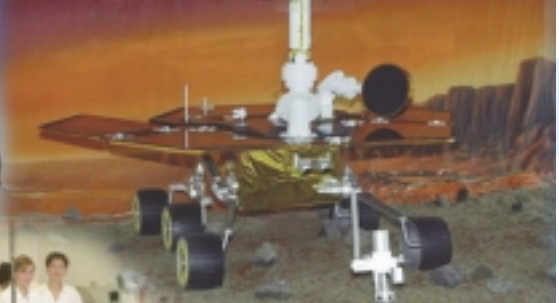

Innováció

A kreatív magyar szellem szimbóluma Rubik Ernő találmánya, a róla elnevezett kocka. Ma már elsősorban a jól képzett munkaerő és a kiválóan felkészült szakemberek miatt dönt úgy számos világégen, hogy termelő egységeit és kutató, fejlesztő bázisait Magyarországra telepíti. Itteni kutatóközpontokban születik meg például a Nokia, az Ericsson, a Siemens, a General Electric, a Knorr Bremse és Samsung jövőbeni termékeinek egy része. A magyar vállalatok közül a Richter Gedeon gyógyszergyár nemzetközi összehasonlításban is kiemelkedő összegeket költ kutatásokra. Az 1982-ben alapított Graphisoft® a világ egyik vezető szoftverfejlesztő vállalata az építészet-, épületgépészet-kivitelezés, valamint a létesítménygazdálkodás ágazatban. A Kürt Információbiztonsági Rt. világviszonylatban is elismert adatmentési technológiájának köszönhetően Európa egyik vezető adatmentő vállalkozása.

A magyarországi oktatásnak, a nagy hagyományú középiskoláknak és egyetemeknek köszönhetően a kutatói utánpótlás biztosított. A nemzetközi kémiai, fizikai és matematikai olimpiákon a magyar tanulók már sok aranyérmet nyertek. 2003-ban az EU Fiatal Tudósok Versenyén Németh Gábor első helyezést ért el, Lukács Manuella pedig megkapta az EU-külföldi díjat. Gál Bernadett gimnáziumi tanuló egy NASA-pályázatban ugyanazt a helyet javasolta a Spirit leszállóhelyének a Marson, ami mellett az amerikai tudósok is döntöttek. Turczi Dávid arra kapott lehetőséget, hogy a pasadenai amerikai űrközpontban részt vegyen a Mars-jármű útvonalának a megtervezésében.

felhasználták mások tudását és tapasztalatait, s közben ők maguk is igazi európai nemzeté váltak. Úgy őrizték meg magyar identitásukat, hogy sajátosan különlegesek maradtak. Mondhatnánk, már az elmúlt évszázadokban leképezték azt a folyamatot, amelyhez 2004 májusától teljes jogú tagként csatlakoztak. Arról az európai összefogásról van szó, amelynek lényege az együttműködés, a megbékélés, a másság elfogadása, s amihez – és ezt igazolja Magyarország tapasztalata is – elengedhetetlen a sikeres illeszkedés, alkalmazkodás. A történelmi tapasztalatok ellenére a modern Európába való visszailleszkedés nem valósulhatott meg önmagától. Az európai fejlődés fősodrához, az Európai Unióhoz való csatlakozás komoly tanulást, felkészültséget igényel. Magyarország csak így őrizheti meg és erősítheti hagyományait, szokásait és kultúráját.

Az európai földrész – bármennyi közös, összekötő elem volt is kimutatható államai között – sohasem volt egységes. Noha az itteni hatalmak évszázadokon keresztül a világ fejlődésének motorját képezték, nem sikerült rávenni őket a közös problémák együttes megoldására. Paradoxnak tűnő módon éppen Európának – a két világháborúval is magyarázható – hanyatlása vezetett el annak felismeréséhez, hogy e földrész ügyeit csak együttes erővel lehet békésen és hatékonyan kezelni. Európa globális háttérbe szorulása ébresztette rá az itteni államok vezetőit arra, hogy egymástól elkülönülten nem képesek gazdasági és politikai lehetőségeiket kihasználni, erős versenytársaikkal szemben érdekeiket érvényesíteni. Egyéb törekvések mellett e tény tudatosulása vezetett el az Európai Szén- és Acélközösség 1952-es, majd az

Európai Gazdasági Közösség 1957-es, s végül az Európai Unió 1993. évi megszületéséhez. Közel fél évszázad alatt viszont a hajdan egymással szemben álló és versengő európai nemzetek eljutottak az összefogásnak példátlanul magas fokára. Gazdaságaik – a határokat lebontó, egységes belső piac révén – szinte szerves módon összekapcsolódtak, egymásba olvadtak. Konkrét és a mindennapokban is tapasztalható jó példa erre a körültekintően kimunkált monetáris unió működése nyomán 2002-ben bevezetett közös pénz, az euró létrehozása.

Az európai együttműködés tehát olyan szoros közösséget hozott létre, amely – fogyatékoságai ellenére – az érintett államokat elszakíthatatlanul összeköti. Ennek következményeként a minimálisra csökken a történelmi múltban gyökeredző ellentétek kiéleződésének, az egymás közti éles versenynek a veszélye. Mindez szilárd alap a földrész békéje és fejlődése számára.

Szuverén államok ilyen önkéntes összekapcsolódására, a nemzeti függetlenség számos elemének kényszer nélküli feladására földünk más részein nem sok hasonló példát találunk. Ilyen jellegű – bár alapvetően eltérő feltételek közepette megvalósuló – folyamat ment végbe kétszáz évvel korábban Észak-Amerikában és Svájcban. S az eredmény mindenütt ugyanaz lett: a belső béke és harmónia megszületése, az erők egyesítése révén a hatékonyabb és erőteljesebb érdekvédelem. A mai Európát az USA-tól, Svájtól vagy más föderatív jellegű államalakulatoktól az azonban megkülönbözteti, hogy a nemzeti önállóság és elkülönülés keveredik a közösségi (uniós) összefogással, és ezek az elemek így igen sajátos egységet alkotnak.

Magyarországnak, a többi közép- és kelet-európai államhoz hasonlóan, hosszabb ideig nem volt módja beilleszkedni a második világháború után kibontakozó és egységesülő Európába: a jaltai rendszer, a kelet-nyugati ideológiai, politikai, katonai és gazdasági szembenállás megakadályozta ebben. A Szovjetunió által uralt keleti tömbnek (többek között a Varsói Szerződésnek és a KGST-nek, majd magának a Szovjetunióknak) széthullásával vált lehetővé, hogy Középkelet-Európa ismét teljes körűen beilleszkedjen a földrész államainak közösségébe.

Ez az illeszkedés azonban Magyarország esetében nem a jaltai rendszer szétesésével vette kezdetét. A nyugat-európai államokkal való kooperáció helyreállításának folyamata Magyarországon már két-három évtizeddel korábban megkezdődött. A sztálinizmus időszakán túljutva, és az 1956-os forradalom után viszonylag hamar felismerést nyert, hogy Magyarországot érdekei elszakíthatatlanul Európához kötik. Az adott kort meghatározó nemzetközi feltételek közepette kezdetben kisebb lépések megtételére került sor, amelyek révén mindezelőtt a kereskedelmi kapcsolatok bővülése valósult meg. Igaz, sem ez, sem az nem jelentett még tényleges áttörést, hogy Magyarország – a szocialista országok többségének rosszallását is kiváltva – viszonylag korán csatlakozott a legfontosabb nemzetközi gazdasági és pénzügyi intézményekhez, így 1973-ban a GATT-hoz, majd 1982-ben a Világbankhoz és a Nemzetközi Valutaalaphoz.

A magyar-nyugat-európai kapcsolatok tényleges helyreállítása akkor kezdődhetett meg, amikor – az 1980-as évtized második fe-

lében – fokozatosan visszaszorult a Szovjetunió befolyása, és megkezdődött a kelet-európai országok függetlenségének helyreállítása, valamint azzal párhuzamosan a társadalmi-politikai rendszerváltás. Magyarország egyik élharcosa volt a rendszerváltásnak. A „vasfüggöny” elsőként történt átvágásával, a gazdasági-kereskedelmi együttműködést új alapokra helyező magyar-EK Társulási Megállapodás (a lengyelekkel és az akkor még csehszlovákokkal azonos időben történő) megkötésével Magyarország példát mutatott a többi közép- és kelet-európai ország számára. Az 1990-es évtized legelejére Magyarország már szoros politikai kapcsolatokat épített ki valamilyen nyugati demokratikus állammal, mintegy bátorítva a többi térségbeli országot az átmenet meggyorsítására.

Az 1950-es évektől egészen az 1990-es évtizedig Magyarország külgazdasági kapcsolataiban a Szovjetunió és a többi szocialista ország játszott meghatározó szerepet. A külkereskedelmi forgalom 70-75 százaléka ebből a viszonylatból származott. Az 1980-as évtized végétől érzékelhető változások eredményeként azonban teljes földrajzi átrendeződés következett be: a nyugat-európai nemzetek, mindenekelőtt az Európai Unió tagállamai az élre ugrottak, s napjainkra – a korábbi 15-20 százalékkal szemben – mintegy kétharmadnyi a részesedésük a magyar külkereskedelmi forgalomban. A fordulat korántsem csak a forgalom átirányítását jelentette. A kereskedelem felfutása mellett a kétoldalú kapcsolatokban a gazdasági összefogásnak új formái valósultak meg. A rendszerváltás kezdetétől eltelt másfél évtizedben a külföldi tőkeberuházások, a privatizációban

**Az acquis communautaire fejezetenkénti bontása
és a Magyarországnak biztosított fontosabb átmeneti mentességek**

Acquis fejezetek címe	Az ideiglenes mentességek területe
1 Az áruk szabad áramlása	–
2 A személyek szabad mozgása	–
3 A szolgáltatások nyújtásának szabadsága	Befektetés-védelem, szövetkezeti hitelintézetek indulótőkájének szintje
4 A tőke szabad áramlása	Magyarországi ingatlanszerzés korlátozása; termőföldvásárlás korlátozása
5 Vállalati jog	–
6 Versenypolitika	Nagybefektetői adókedvezmények fenntartása; önkormányzati adókedvezmények
7 Mezőgazdaság	Vágóhidak felkészülése; bortermő vidékek védelme; tojtyúkrok ketreceinek szabványosítása
8 Halászat	–
9 Közlekedéspolitika	Kabotázs-korlátozás; túlsúlyos tehergépjárművek szabályozása; a MÁV és a MALÉV mentességei
10 Adózás	Kedvezményes ÁFA-kulcsok egyes szektorokban; kis- és közepes vállalkozások ÁFA-kulcsainak alacsonyan tartása; jövedéki adózás
11 Gazdasági és monetáris unió	–
12 Statisztika	–
13 Szociálpolitika, foglalkoztatás	–
14 Energia	–
15 Iparpolitika	–
16 Kis- és középvállalkozások	–
17 Tudomány és kutatás	–
18 Oktatás és képzés	–
19 Távközlés és információs technológiák	–
20 Kultúra és audiovizuális politika	–
21 Regionális politika	–
22 Környezetvédelem	Csomagolási hulladékok kezelése; veszélyes hulladékok égetése; települések szennyvizének elvezetése; nagy tüzelőberendezések légszennyezőanyag-kibocsátása
23 Fogyasztóvédelem	–
24 Bel- és igazságügyi együttműködés	–
25 Vámunió	Nyersalumínium-behozatal; vámfizetési kötelezettségek elengedése; vámszabadterületek kezelése
26 Külgazdasági kapcsolatok	–
27 Közös kül- és biztonságpolitika	–
28 Pénzügyi ellenőrzés	–
29 Pénzügyi és költségvetési rendelkezések	–
30 Intézményi kérdések	–
31 Egyebek	–

Irodalom

Márai Sándor (1900-1989)

„Halkan beszélnek, mégis értik egymás szavát: a meleg, régi fával burkolt falak visszaverik a félhangon kifejtett szavakat is. Mint egy hangszer fája a húrok zengését.”

A XV. századi reneszánsz uralkodó, Mátyás király kora egyik legnagyobb könyvtárát birtokolta. Itt őrizték a több mint 2000 kötet Corvinát. (A könyveket a rájuk festett uralkodói címerállat, a holló latin nevére utalva hívják Corvináknak.) A magyar és az európai irodalom, a művelődés az elmúlt évszázadok során is szerves kapcsolatban élt és hatott egymásra.

Az elmúlt öt évben körülbelül 500 magyar regény vagy verses kötet fordítása született meg. Világsiker Márai Sándor *A gyertyák csonkig égnek* című műve, amely 24 nyelven olvasható. A 2002. évi irodalmi Nobel-díjas Kertész Imre *Sorstalanság* című regényét eddig 20 nyelvre fordították le, jelenleg további 5 nyelven dolgoznak rajta. Az élő magyar írók külföldi népszerűségi listája élén Kertész Imre mellett Esterházy Pétert (2002 – Herder-díj, 2003 – Grinzane Cavour irodalmi díj), Konrád Györgyöt (2001 – aacheni Károly-díj), Nádas Pétert (1995 – a Lipcsei Könyvvásár Nagydíja, 1998 – Vilenciai Irodalmi Nagydíj és Kristály) és Szabó Magdát (2003 – párizsi Prix Femina díj) találjuk

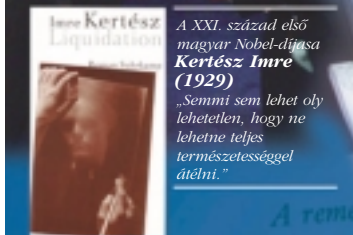
Szabó Magda (1917)

„Mindent, amit az érzelmekről és a szenvedélyről tudok, két mentoromtól tanultam. Az egyik a görög sorstragédia, a másik a hortobágyi pusztái szél.”

Esterházy Péter (1950)

„A grammatikai tér én vagyok.”

A XXI. század első magyar Nobel-díjasa Kertész Imre (1929)

„Semmi sem lehet oly lehetetlen, hogy ne lehetne teljes természetességgel átélni.”

időbeni eltolódásra magyarázattal szolgálhat, hogy az Európai Unió esetében nem csak egy viszonylagosan(!) szűk területen, a politikai és katonai szférában kellett igazolni a jelölt felkészültségét és megfelelését, hanem az integrációs követelményekből fakadóan a politikai terület mellett a nemzetgazdaság egészét összhangba kellett hozni az uniós struktúrákkal. Ez különleges, mélyreható társadalom- és gazdaságátalakítási intézkedéseket, erőfeszítéseket és feladatokat jelentett.

Magyarország ennek tudatában nyújtotta be uniós csatlakozási kérelmét 1994. április 1-jén. S miközben a NATO-tagságra való felkészülés, majd a tárgyalások is folytatódtak, a magyar kormány rendkívüli intézkedéseket fogantatosított az Európai Unióhoz való közeledés felgyorsítása érdekében. E célt szem előtt tartva határozta meg a nemzeti gazdaságpolitika irányait, fejlesztési stratégiáit. Az 1990-es évtized meghatározó elemeit tehát az európai partnerekhez való közeledés, igazodás, alkalmazkodás, a fokozatos politikai, jogi (jogharmonizációs), gazdasági felzárkózás jelentette. Az volt a cél, hogy a magyar társadalom és gazdaság megfeleljen az európai uniós tagság követelményeinek, az ország pedig valóban éretté váljon az európai uniós tagságra.

A huszadik század utolsó évtizedét persze nemcsak Magyarországnak – és a többi közép- és kelet-európai államnak – az Unióhoz való alkalmazkodása jellemezte, hanem magának az európai szervezetnek is fel kellett készülnie az új tagok befogadására. Az európai összefogásnak kezdetektől fogva egyik alap gondolata, hogy ez az integráció minden európai ország számára nyitott. Ide mindenkit várnak, aki megfelel az

...csak teheted, élj mindig u...
...crystalba fagyott remekműveinek egyikét mindennap meg...
...szemlél, s ha néhány pillanatra is! Ne múljon el egyetlen...
...napod, hogy nem olvastál néhány sort Seneca, Tolsztoj, Cer...
...vantes, Arisztotelész, a Szentírás, Rilke vagy Marcus Aureli...
...könyveiből. Mindennap hallgass néhány ütem zenét, ha má...
...képp nem lehet, szólaltasd meg a zenedobozon Bach, Be...
...thoven, Gluck vagy Mozart valamely rételét. Ne múljon...
...nap, hogy nem nézegetted...

együttműködés zavartalanságát biztosító feltételeknek. E szemlélet érvényesüléseként valósult meg korábban több alkalommal is az egykori Európai Közösségek, majd az Európai Unió bővítése.

A 2004. évi tagfelvételnek – amint egyébként valamennyi korábbi bővítésnek – megvannak a sajátosságai. Ez alkalommal kivételesnek mutatkozott a tagjelöltek nagy száma, viszonylagos gazdasági elmaradottságuk a tagállamok többségéhez mérten, a közösségi lakosság közel nyolcvanmillió fővel való gyarapodása, az Unió számára a bővítéssel együtt járó gazdasági-pénzügyi terhek, néhány érzékeny politikai probléma (mint amelyet például Ciprus kettészakítottsága jelentett). A tagállamok azonban felismerték, hogy e kihívásokat megfelelően ellensúlyozzák az EU számára jelentkező előnyök: a belső piac tekintélyes kiszélesedése, az Unió európai és globális pozícióinak megerősödése, s mindenekfelett a földrész biztonsági és politikai helyzetének stabilizálódása.

Az Unióba való belépés egy időben elnyúló folyamat, amely mindkét oldalon felkészülést, kiigazításokat, erőfeszítéseket kíván. Természetesen a tagjelölteknek kell a hosszabb utat és – esetenként csak látszólagos – nagyobb teherviselést felvállalni. Ez így volt korábban is, és most sem történt másként. Az azonban egyértelmű, hogy az integrációhoz korábban csatlakozók egyikének sem kellett olyan mélyreható változáson keresztül mennie és olyan komoly, nem ritkán fájdalmas erőfeszítéseket megtennie, mint a hajdani szocialista országoknak. Ezeknek az országoknak ugyanis rövid másfél évtized alatt kellett megfelelniük olyan feltételeknek, amelyeket az uniós partnereik fél évszázad alatt, s

egyértelműen kedvezőbb körülmények között alakítottak ki és teljesítettek.

Ez a felpörgetett alkalmazkodás nemcsak politikai és gazdasági-pénzügyi hatásait illetően jelentett különleges kihívást, hanem humán vonatkozásaiban is. Egész társadalmakat, az érintett népek gondolkodását, életfelfogását kellett az új rendszerekbe beilleszteni. Ez a váltás súlyos terhet jelentett, bár a jelöltállamokban egységesen érvényesült az a felismerés, hogy a változások, az alkalmazkodás és a beilleszkedés Európába nem külső erők által kiroszakolt lépés, hanem az adott országok létérdeke. Végül is – miközben a korábbi tagállamok számára ez a bővítési forduló „szimpla” politikai, gazdasági és jogharmonizációs gyakorlatnak mutatkozott – addig Magyarország és a többiek számára még egy nagyon komoly szellemi és érzelmi tartalommal is bíró esemény valósult meg: a rendszerváltás betetőzése, lezárása, az Európába való hazaérkezés.

Az európai integráció kibővítése mindenkor a tagállamok politikai döntésétől függ. Ahhoz viszont, hogy e döntés megszülessék, a jelölt(ek)nek megfelelő politikai, gazdasági és jogi érettséget kell igazolniuk. Magyarország lényegében a rendszerváltás kezdetétől azon munkálkodott, hogy ennek az elvárásnak eleget tegyen. E munka elismerését és értékelését jelentette, hogy az Európai Unió 1997 decemberében döntött a csatlakozási tárgyalások megindításáról Magyarországgal és néhány más tagjelölttel. Az 1998. március 31-én megkezdett tárgyalások 2002 decemberében sikeresen lezárultak. A közel öt-éves tárgyalási folyamat időszakában a tagjelöltek mindegyikére kettős teher hárult. Egyrészt fo-

lyamatosan előre kellett haladniuk a tagsággal járó követelmények teljesítésében, másrészt kemény alkukra kényszerültek a tagállamokkal a csatlakozási feltételek meghatározását illetően. Mindeközben az Európai Unió maga sem volt tétlen: a csatlakozási párbeszéddel párhuzamosan, gondoskodott a bővítés Unión belüli feltételeinek teljesítéséről, miután a 2000-ben kimunkált – majd 2003. február 1-jén életbe lépett – Nizzai Szerződéssel meghatározta az integráció további elmélyítésének, a közösségi intézmények reformjának irányát.

Az Európai Unióba való belépés látszólag alapvetően egyoldalú folyamat: a jelölt országnak át kell vennie a közösségi jogrendben foglaltakat, gondoskodni kell a közösségi szabályok, vívmányok alkalmazásáról. Sohasem az integrációs szerveződést igazították az újonnan csatlakozókhoz, hanem utóbbiak alkalmazkodtak a közösséghez. Ez történt most is. Magyarország – a többi jelölthöz hasonlóan – fokozatosan igazodott a közösségi gyakorlathoz, a közösségi jogrendhez. A majdani tagság kívánalmait is szem előtt tartva – és a nemzeti érdekekkel összhangban – fejlesztette gazdaságát, politikai rendszerét. Mikorra pedig a csatlakozás konkrét kérdései valóban napirendre kerültek, Magyarország gyakorlata sok területen már egybeesett vagy hasonlóságot mutatott az EU gyakorlatával.

Noha mindenkor a jelölt állam igazodik a közösségi feltételekhez, ez nem jelenti azt, hogy maga ne kapna esélyt érdekeinek védelmére és a csatlakozás konkrét feltételeit tartalmazó megállapodás formálására. Miután a tagjelöltnek az Unióhoz való teljes körű igazodásáról van szó – s mindennek a megvalósítása igen komoly szellemi és anyagi erőfeszítéseket köve-

tel – a felvételre váró(k) bizonyos területeken igényel(het)nek átmeneti könnyítéseket. Magyarországnak például sikerült elérnie, hogy egyes közösségi szabályokat ne azonnal – tehát a csatlakozás legelső napjától –, hanem némi időbeni késéssel teljesítsen. Az 1. számú táblázat azt mutatja, hogy Magyarország olyan területeken és olyan jogszabályok esetén élt a „halasztás” lehetőségével, amelyek azonnali végrehajtásának elmaradása alapvetően nem zavarja a belső piac működését, s amelyek felgyorsított érvényesítése ugyanakkor különösen nagy terhet jelenthetne a lakosok és a gazdasági szereplők számára. A halasztás lehetővé teszi Magyarországnak számára, hogy néhány, súlyos kiadásokkal járó környezetvédelmi, közlekedési, mezőgazdasági-élelmiszeripari jogszabályt, vagy a pénzügyi szolgáltatásokkal kapcsolatos rendelkezések egy részét fokozatosan teljesítse és vezesse be.

Ilyen „mentességeket” nemcsak a jelöltek, de a tagállamok is kérhettek, és ki is használták ezt a lehetőséget. Az EU például a személyek szabad áramlásának, vagy a közös agrárpolitika érvényesítésének bevezetését késlelteti. Természetesen összességében a felvételre várók igényeltek és kaptak több, míg a tagállamok kevesebb ilyen ideiglenes felmentést.

A meghatározott időre szóló könnyítések ügyén túl a tárgyalások kiterjedtek más kérdések tisztázására is. Magyarországnak és az EU-nak meg kellett például állapodnia arról, hogy miként vegyék számításba a mérhető és számszerűsíthető adottságokat és teljesítményeket. Így kellett egyetértésre jutni a mezőgazdaságilag hasznosítható földterület nagyságáról, az engedélyezett termelési mennyiségekről (kvótákról), vagy a Magyarországnak biztosított közösségi támogatások mértékéről. Egyeztetések folytak

az úgynevezett intézményi kérdésekről is, amelyek arról rendelkeznek, hogy Magyarországnak mekkora szavazati súlya vagy képviselője legyen az egyes szervezetekben, így az Európai Unió Tanácsában, az Európai Parlamentben és másutt. A 2. számú táblázatból kitűnik, hogy a legfontosabb közösségi intézményekben Magyarország közvetlen befolyása, képviselője – a tanácsbeli tizenkét szavazat, a parlamenti huszonnégy hely stb. – megegyezik a hozzá hasonló népességű államokéval, függetlenül attól, hogy az integráció alapítóiról vagy később csatlakozottakról van-e szó. Ez a tény is jelzi, hogy – már amennyire a nemzetközi kapcsolatokban ez lehetséges - ebben az integrációban érvényesül az egyenlőség, egyenjogúság.

A nemzetközi tárgyalások sohasem hoznak maximális eredményeket. A tárgyaló felek – még a legbarátibb kapcsolatok esetében is – szükségszerűen az érde-

Az uniós tagállamok tanácsbeli szavazatainak és európai parlamenti mandátumainak megoszlása

Tagországok	Szavazati súly	EP-beli helye	Tagországok	Szavazati súly	EP-beli helye
Ausztria	10	18	Lettország	4	9
Belgium	12	24	Litvánia	7	13
Ciprus	4	6	Luxemburg	4	6
Cseh Köztársaság	12	24	Magyarország	12	24
Dánia	7	14	Málta	3	5
Egyesült Királyság	29	78	Németország	29	99
Észtország	4	6	Olaszország	29	78
Finnország	7	14	Portugália	12	24
Franciaország	29	78	Spanyolország	27	54
Görögország	12	24	Svédország	10	19
Hollandia	13	27	Szlovákia	7	14
Írország	7	13	Szlovénia	4	7
Lengyelország	27	54			
A 25 ország összesen:				321	732

Zene

kek egyeztetésével jutnak kompromisszumos megoldásokra. Ez történt a csatlakozási tárgyalásokon is. Senki sem érte el mindazt, amit eleve szeretett volna, de senki nem is veszített. Az európai együttműködés egyébként sem arra épül, hogy valaki sokat nyerjen mások, a többiek rovására. Itt mindenki igényeinek lehetőség szerint legnagyobb mérvű kielégítése a cél. Érvényesül továbbá a tagállami egyenlőség fentebb már említett elve: a közel azonos lélekszámú országok – fejlettségüktől és gazdasági helyzetüktől függetlenül – azonos elbírálásban részesülnek.

Az EU-ban – más nemzetközi szervezetekhez képest, mondhatni, példátlan módon – erőteljesen érvényesül a pozitív diszkrimináció elve és gyakorlata. Tehát a kisebb tagállamoknak a népességük arányát meghaladó befolyása van a döntések meghozatalára. A nagyobb államok esetében viszont fordított a helyzet: a Tanácsban a népességük arányától elmarad a szavazati súlyuk, és a közösségi intézményekben is viszonylag kisebb létszámú képvisellel rendelkeznek. Ez az elv azt a célt szolgálja, hogy egy vagy akár több nagy tagország ne tehesen szert túlsúlyra, ne élhessen vissza hatalmi helyzetével és ne érvényesíthesse dominanciáját, s ily módon a kisebb országok is megfelelő hatást gyakorolhassanak a döntéshozatali folyamatokra.

A legutóbbi csatlakozási tárgyalásokon is az érdekek kölcsönös tiszteletben tartása és az egyenlőség elve érvényesült. Ez azonban nem azt jelentette, hogy a tárgyalóasztal két oldalán helyet foglalók azonos hatalmi pozícióval és érdekérvényesítési képességgel rendelkeztek. Az európai integrációban már bent lévők mindenkor kedvezőbb helyzetben van-

A magyar zene klasszikusai: Liszt Ferenc, Bartók Béla és Kodály Zoltán az egyetemes kultúra kiemelkedő alakjai. Mai zeneszerző utódaik közül Ligeti György, Eötvös Péter és Kurtág György neve világszerte ismert. A Nemzeti Filharmonikus Zenekar és a Budapesti Fesztiválzenekar, valamint a zongorista Kocsis Zoltán, Ránki Dezső és Schiff András koncertjei külföldön is telt házakat vonzanak. Marton Éva, Rost Andrea és Miklósa Erika az operaszínpadok ünneplott énekesnői. Perényi Miklós gordonkaművész, Kathy Horváth Lajos virtuóz roma hegedűs és az eredeti hangzású Amadinda ütőegyüttes szívesen látott vendégei a külföldi hangversenytermeknek. Az autentikus magyar népzene kiváló megszólaltatója Sebestyén Márta énekes és a Muzsikás zenekar. Utánozhatatlan és egyedülálló formáció a 100 tagú cigányzenekar. Világszerte sok rajongója van a Kálmán Imre és Lehár Ferenc dallamait híven tolmácsoló magyar operett művészeknek.

Sport

Magyarország a lakosság viszonylag kis száma ellenére sportnagyhatalomnak számít. A nyári olimpiai játékokon sportolóink eddig 149 aranyérmet szereztek, s ezzel az eredménnyel Magyarország a világ országainak rangsorában a 8. helyen áll. Az ökölvívó Papp László háromszoros olimpiai bajnok volt. Egerszegi Krisztina úszó tiszteletére három olimpián ötször játszották el a magyar Himnuszt.

A paralimpiai játékokon a fogyatékkal élő magyar sportolók eddig 27 arany, 26 ezüst és 35 bronz érmet gyűjtöttek. Szekeres Pál vívó nevéhez 3 olimpiai bajnoki cím fűződik.

A magyarok büszkesége, a világszerte ismert labdarúgó fenomen, Puskás Ferenc. A magyar siker sportágak képviselői, a vívók, a kajakosok, a kenusok, az úszók, az öttusázók és a vízilabdázók sorra az élen végeznek a világversenyeken. Közülük is kiemelkedik a tizenkétszeres világ- és hétszeres Európa-bajnok kajakos Kovács Katalin.

nak, mint a felvételre várók. Ezzel együtt, miközben sok mindenről lehet vitázni, nehéz megkérdőjelezni, hogy az adott feltételek között most is reális eredmények, kölcsönösen kedvező megállapodások születtek. Olyanok, amelyek kemény, de nem teljesíthetetlen feladatok elé állítják az új tagokat, s amelyek lehetővé teszik a tagsági kötelezettségek teljesítésére való felkészülést, valamint a tagsággal járó jogok érvényesítését.

Érdemes az utóbbi kettősségre rámutatni: az uniós tagság nem csak a kötelezettségek halmaza, de a jogoknak és a kevésbé fejlett tagok számára kialakított segítségnyújtási intézményeknek és programoknak is tárháza. Mindezek révén a közösségi átlagtól valamely területen elmaradó országok különleges támogatásokhoz juthatnak. A jogok és a lehetőségek kihasználásához elengedhetetlen, hogy az érintettek ismerjék a belső gépezet működését, a közösségi mechanizmusokat. Az kevés, ha csak a kormányok ismerik a lehetőségeket. Az állampolgároknak, s különösen a gazdálkodóknak is ismerniük kell a tagság következményeit. Az uniós tagság ugyanis automatikusan nem hoz prosperitást sem egy országnak, sem az egyénnek. A csatlakozás a belső piaci versenynek az új tagokra való korlátlan kiterjesztését jelenti, és ez a verseny – a piac természetéből fakadóan – azok számára igazán eredményes, akik valóban felkészültek és versenyképesek. A kormányzatnak és a gazdaság szereplőinek komoly erőfeszítéseket kellett tenniük, hogy a lehető legkedvezőbb feltételekkel kerüljön sor a csatlakozásra, mintegy garantálva, hogy Magyarország egésze és a társadalmi-gazdasági szereplők többsége nyерjen az uniós tagsággal.

A csatlakozással ugyanis Magyarország egy erőt sugárzó szerveződésnek, egy sok százmilliós, egységes belső szabályok szerint működő piacnak lesz a része. Az egységes rendszer, a határok lebontása gazdaságosság-növelő, költség-csökkentő tényezőként jelentkezik. Emellett az új tagállamok szinte mindazon kedvezményből, védelemből, jogokból részesednek majd, amelyek a régebben csatlakozottakat megilletik. A tagállamok közötti egyenjogúság elve csak ott sérül – miként erről az előzőekben már szó esett –, ahol az újonnan belépők ideiglenes felmentéseket kaptak, mert, velük ellentétben, a régi tagok számára viszont kötelező a közösségi szabályozás. Néhány területen pedig azért nem lehet teljes egyenjogúságról beszélni, mert a régi tagállamok is igényeltek korlátozott időtartamú felmentéseket. Egyes EU-országok például korlátozzák az újak munkavállalóinak mozgását, valamint a közös agrár- és regionális politikában sem éri el az újak támogatásának mértéke a régi EU-országokét.

Ennek ellenére Budapest azzal számol, hogy az Unió költségvetéséből tekintélyes támogatáshoz, pótlólagos anyagi forrásokhoz jut, amelyek révén felgyorsíthatja fejlődését, a magyar gazdálkodók piaci alkalmazkodását. Az uniós piacon ugyanis a magyar vállalkozók a megszokottnál keményebb versenyfeltételek közé kerülnek. A verseny ugyanakkor azzal a hozadékkal jár, hogy a benne helyállók túlléphetnek Magyarország szűk nemzeti piacán, megnyílik előttük az Unió egész belső piaca, sőt, a világpiacra is könnyebben tudnak kijutni.

Nem számszerűsíthető a haszna, mégis meghatározó a jelentősége az uniós csatlakozással ösz-

szefüggésben végrehajtott jogharmonizációnak. Magyarország a közösségi jogi vívmányok, az *acquis communautaire* átvételével és igen magas szintű alkalmazásával nemcsak az európai társadalmi-gazdasági környezetbe illeszkedett be, hanem egyúttal megteremtette önmaga számára azokat a feltételeket, amelyek egyébként is elengedhetetlenek egy modern, a globalizáció és a nemzetközi verseny kihívásainak megfelelni akaró piacgazdaság működéséhez.

A világ egyik legnagyobb és mind erőteljesebben fejlődő piacának részvevői – más eszközökkel nehezen pótolható – lehetőséghez jutnak gazdasági fejlődésük előmozdításához. Valószínű ez magyarázza, hogy az egyes országok közvéleménye szerint az európai összefogás elsősorban a gazdasági-kereskedelmi együttműködésben ölt testet, és az egyéb kooperációs formákra kevesebb figyelem irányul. Pedig az Európai Unió nem kizárólag gazdasági szerveződés, és a tagság eredményességét sem lehet csak a gazdasági adatok alapján megítélni. A tagság például fokozza az egyes tagországok külső és belső biztonságát. A belső biztonság tekintetében alapvető, hogy a közösségi alapelvek, normák, az alapszerződések rendelkezései jogi és morális kényszert jelentenek a demokrácia, a jogrend, az emberi jogok tiszteletben tartására és érvényesítésére. A nemzetek egy szélesebb köréhez való tartozás, a szerves egymásba kapcsolódás, sőt, még a kölcsönös függés is kétségkívül szerepet játszik a tagállamok külső biztonságérzetének az erősítésében.

A megnövekedett biztonságot az újonnan belépők fokozottan érzékelik, az éremnek azonban két oldala van. Azaz nemcsak az

új tagok nyernek a csatlakozással, hanem az EU jelenlegi tagjai is részesednek a belépők „magukkal hozott” értékeiből, adottságaiból. Magyarország mint tízmilliós lélekszámú piac nem igazán tekintélyes, bár nem is lebecsülendő. A többiekkel együtt viszont már igazán számottevőnek mondható. Az EU-t gyarapítják továbbá olyan gazdasági-társadalmi tényezők, értékek is, mint a magasán kvalifikált középkelet-európai munkaerő, vagy az új tagok szellemi-kulturális „hozzáadott értéke”. A gazdasági-kereskedelmi és szellemi-kulturális „hozomány” mellett Európa számára az sem lebecsülendő, hogy az elmúlt másfél évtizedben ez az országcsoport, benne Magyarország, politikai és biztonsági téren egyformán stabilizáló tényezőt jelentett egy olyan térségben, mint például a volt Jugoszlávia válságövezete, amelyben egy huszadik század végi véres konfliktus valószínű veszélyt jelentett az összeurópai békére és biztonságra.

A 2004. évi bővítésnek különleges jelentőséget ad, hogy ezáltal igen nagy lépés történik a földrész egészének egyesítése irányában. Európa népei soha ilyen kiterjedésben, ilyen nagy számban és ilyen egységben nem munkálkodtak még közösen az itt élők boldogulásán, a valamennyiüket érintő problémák megoldásán. A közös gondok sorába tartoznak: a foglalkoztatás, a társadalmak elöregedése, a technikai-technológiai kihívások vagy korunk legfőbb rákfeneje, a terrorizmus. Ezeket a problémákat csak egy egyesült és nem regionális csoportosulásokra szabdaltnak elkülönült országokból álló Európa képes hatékonyan megoldani.

Az Európai Unió bővülése nemcsak európai ügy. A többpólusú világ gazdaságában, a folya-

matosan átalakuló globális hatalmi és politikai viszonyokban az erős és egységes Európa nem csupán versenytársa, hanem együttműködő partnere is az Egyesült Államoknak, Oroszországnak, Japánnak, Kínának és másoknak. Magyarország támogatja és szorgalmazza, hogy az Európai Unió gazdasági súlyának és politikai befolyásának megfelelően vállaljon felelősséget és vegye ki részét a globális kérdések megoldásából. Magyarország kész ebben közreműködni, noha méreteinél és a nemzetközi kapcsolatokban betöltött szerepénél fogva lehetőségei természetesen korlátozottak. Vannak azonban olyan területek, ahol az eseményekre való ráhatása viszonylag nagyobb lehet. Így például az EU jól hasznosíthatja a magyar tapasztalatokat a Balkánon, az orosz viszonylatban, vagy néhány fejlődő ország és a társadalmi-gazdasági átalakulásban érdekelt államok körében.

A 2004. évi bővítés, az új tagok bekapcsolása az összefogásba az együttműködés elmélyítését, az integráció kiszélesítését is magával hozza. Tovább szükséges erősíteni a gazdasági együttműködést, mert bizonyos területek még kívül esnek az összefogáson. Szintén megoldásra vár egy sor szociális-foglalkoztatási probléma. A nagyszabású közös erőfeszítések és a keretprogram ellenére a kutatás-fejlesztés terén is még határozottabban kell lépniük az európai országoknak. Csak így válhat valóra az a Magyarország által is támogatott törekvés, hogy az Európai Unió a 2010-es évekre a világ legerősebb tudásalapú gazdaságává váljon.

Erősíteni kell az európai államok összefogását a gazdasági-kereskedelmi területekhez nem kapcsolódó, viszont a nemzeti szuverenitást érzékenyen érintő

területeken is. 1992-ben, az Európai Unió létrehozatalakor – a Maastrichti Szerződésben – döntés született a közös kül- és biztonságpolitikai, valamint a bel- és igazságügyi kooperációról. Egyik szférában sem ekkortól datálódik ugyan az európai államok összefogása, de ez a szerződés emelte „uniós szintre” ezekben a kérdésekben az együttműködést. A közösség erejének és befolyásának érvényesítéséhez elengedhetetlen feltétel az átfogó kooperáció, az egységes fellépés. Az előrehaladás a vártnál mégis lassabban következik be. Az elmúlt években, bár javult a tagállamok külpolitikai tevékenységének összehangolása, erősödött az intézményi háttér és napirendre kerültek a közös védelempolitika kérdései is, a haladás azonban sokak számára elfogadhatatlanul lassú és korlátozott, s kétségtelenül hiányzik még az „egységes európai hang”. Hiba volna azonban az elért eredményeket lebecsülni, mert a nemzetállami szuverenitás legkényesebb elemeinek uniós szintű, együttes kezelése önmagában párját ritkító gyakorlat.

Magyarország szorgalmazza a közös külpolitika, sőt, a közös védelem erősítését. Elismeri, hogy a tagállamok hatalmi pozíciója nem azonos, azonban számít a jelentős súlyú országok belátására, mert álláspontja szerint az egységes Európában a kisebb országok sem zárhatóak ki a politikai-hatalmi és a biztonságpolitikai-katonai kérdések rendezéséből. Fontosnak tartja, hogy az EU-országok az alakuló, formálódó védelempolitikában ma még fenntarthatóságuk döntéshozatali önállóságukat, és szabadon megválaszthatóságukat, hogy milyen közös lépésekhez csatlakoznak.

Magyarország változatlanul a NATO-t tekinti az európai bizton-

ság alappilléreinek, de ugyanakkor szorgalmazza az EU védelmi dimenziójának a kialakítását is. Az EU tehát legyen képes rendezni saját kontinentális ügyeit, megoldani az itt felvetődő problémákat és önállóan felvállalni humanitárius vagy konfliktus-megelőző lépéseket. El kell érni, hogy az EU gazdasági és politikai súlyával összhangban álló szerepet játszasson a globális biztonságpolitikai kihívások megválaszolásában. Az ehhez szükséges gazdasági és katonai kapacitások megteremtéséhez Magyarország – erejéhez mérten – kész hozzájárulni.

Magyarország a közös kül- és védelempolitikában a nemzeti és a nemzetközi biztonság oszthatatlanságát hangsúlyozza. Kiemelt közös feladatnak tekinti a terrorizmus elleni fellépést, és a globális kihívásoknak adekvát EU-válaszokat sürget. A csatlakozási szerződésben Budapest vállalta, hogy teljesíti a közösségi elvárásokat, megerősíti határait, amelyeknek egy hosszú szakasza az EU külső határává vált. Gondoskodik a határvédelemhez szükséges intézményi háttér megteremtéséről és a kapcsolódó jogszabályok meghozataláról.

A kül- és biztonságpolitika, a közös védelem terén Magyarországnak is megvannak a maga sajátos szempontjai. Érdeke fűződik ahhoz, hogy az együttes politikák révén a Kárpát-medencében stabilizálódjanak a politikai viszonyok, erősödjön a regionális együttműködés. Magyarország mindenkor nagy hangsúlyt fektetett arra, hogy a környező országokkal jó kapcsolatokat ápoljon. A közös külpolitika keretein belül továbbra is aktív szereplőként kíván fellépni a közép- és kelet-európai térség biztonságának és stabilitásának erősítése érdekében.

Világörökség

Elmélyíti és kiszélesíti együttműködését a vele együtt taggá vált szomszédokkal, ugyanakkor segíteni szeretné azokat a partnereket is, akik egyelőre kívül maradtak az Európai Unión. Magyarország számára saját felvételével nem ért véget a „keleti bővítés”. Önnön biztonsági, gazdasági érdekei – s nem utolsósorban a határokon túl élő magyarokkal való, európai normák szerinti kapcsolattartás igénye – azt diktálják számára, hogy támogassa valamennyi szomszédja fejlődését, társadalmi-gazdasági „rendszerátváltását” és uniós csatlakozását. Az európai egység ugyanis Magyarország számára egyszerre magyar és össz-európai érdek.

Magyarország – a többi korábbi tagjelölthöz hasonlóan – részt vett az Európai Konvent munkájában, amely 2002-2003 folyamán az integráció előtt álló legfontosabb kérdésekre kereste a választ, majd elkészítette az EU alkotmánytervezetét.

Magyarország a Konvent és a 2003-2004. évi kormányközi konferencia munkájában tevékeny szerepet vállalt. Egyetértett vele, hogy az alkotmánytervezetben fogalmazzák meg a tagok legfontosabb jogait és kötelezettségeit, világosan határozzák meg a tagállamok által az Európai Unió számára biztosított kompetenciákat, erősítsék meg a nemzeti parlamentek szerepét és az alapvető emberi jogokat. Bátorított minden olyan elképzelést, amely az integráció demokratikus jellegének erősítését, a közösségi intézmények tevékenységének szervezettebbé, átláthatóbbá tételét szolgálta.

Magyarország a tárgyalásokon több kérdésben is kezdeményező szerepet játszott. A nemzetiségi kisebbségek jogait például magyar javaslatra fogalmazták meg

Az UNESCO 1987-ben két magyarországi helyszínt vett fel a Világörökség-listára. Budapest Duna-parti panorámája és egy néprajzi értéket hordozó falu, Hollókő jellegzetes temploma és házai váltak az egyetemes kultúrkincs részévé. Azóta kilence emelkedett a listán szereplő magyarországi értékek száma. Egyedülálló cseppkőbarlangjai miatt kapott elismerést az Aggteleki-karszt (együtt a Szlovák-karszttal). A Hortobágyi Nemzeti Park Európa egyik legnagyobb védett füves pusztája. A Pannonhalmi Benedek-rendi Főapátság harmonikus, monumentális épület-együttese és természeti környezete 1996-tól szerepel a Világörökség-listán. Felbecsülhetetlen az értéke a pécsi ókeresztény emlékeknek, a Krisztus utáni IV. századból származó temetkezési csarnoknak és a freskókkal díszített sírkamráknak. Ausztriával közös, védett kultúrtáj a két ország határán fekvő Fertő-tó és vidéke. Tokaj és a városról elnevezett világhírű magyar borvidék 2002-ben lett a Világörökség része. A XIX. század második felében világvárossá váló Budapest „építészeti galériája”, a 2313 méter hosszú, impozáns Andrássy út és történelmi környezete szintén 2002-ben érdemelte ki az UNESCO elismerését.

Hivatalosan ugyan nem szerepelnek a Világörökség-listán, azonban gasztronómiánk ízei, boraszataink nemes, zamatos nedűi világhírűek és elválaszthatatlanok Magyarországtól.

markánsan. Sikrasszállt azért is – másokkal együtt –, hogy egy-egy területen a tagállamok egy szűkebb csoportja számára gyorsabb előrehaladást biztosító ügynevezett megerősített együttműködés legyen nyitottabb és befogadó jellegű. A tagállamok egy csoportja által követett intenzívebb kooperáció így továbbra is összhangban állhat a közösségi célokkal, s nem vezethet az integráción belül élesen elkülönült csoportok kialakulásához. Az integráción belüli differenciálás ugyanis újabb határok és a különböző fejlettségi szintek konzerválását eredményezhetné.

A konstruktív magatartás fogja jellemezni a magyar „integrációs” politikát a jövőben is. Magyarország tudatában van annak, hogy tartós fejlődésre csak az EU keretein belül van esélye. Helyesli az integráció folyamatos erősítését azokon a területeken, ahol az érdekek valóban közösségi szinten érvényesíthetők a leghatékonyabban. Ugyanakkor még nem tartja időszerűnek, hogy például a honvédelemben az EU döntési jogkört kapjon.

Az Európa jövője iránt érzett felelősség az állampolgárokat is áthatja. Az Európához való kötődést és a legszorosabb összefogást megtestesítő együttműködési szervezethez való kapcsolódás elfogadását tükrözte, hogy a csatlakozásról 2003-ban rendezett népszavazáson a voksolók döntő többsége igen mondott.

Magyarország és kilenc másik európai állam 2004. május 1-jén az Európai Unió teljes jogú tagjává vált. Ez a dátum a maga nemében történelmi ugyan, de nem jelent igazán sem záró-, sem pedig kezdőpontot, mert történelmi megközelítésben „csak” egy hosszú folyamat egyik állomását láthatjuk ebben az eseményben.

A tagság elnyerésével az illeszkedés folyamata sem ért még véget, hiszen a kapott átmeneti mentességek majd csak évek múlva szűnnek meg. Magyarországnak – noha minden területen elérte azt a szintet, amely elengedhetetlen a tagság elnyeréséhez – még bőven vannak teendői, feladatai a korábbi EU-országokhoz való felzárkózásban.

Az Európai Bizottság – amely a tagállamok, a tagjelöltek teljesítményét, esetleges jogsértéseit értékeli – 2003 októberében jelentést tett közzé a tagjelöltek, köztük Magyarország teljesítményéről. Ez a jelentés, amely tagjelölti minőségében utolsó alkalommal foglalkozott a 2004. évi belépőkkel, elismerte Magyarország felkészültségét, előrehaladását. Ugyanakkor számos fogyatékos ságra is rámutatott. A jelentésben szó esett a magyar intézményrendszer fejlesztése felgyorsításának szükségességéről, különös tekintettel azokra a szervekre, amelyek a közösségi rendelkezések végrehajtásához, illetve a rendelkezések végrehajtásának ellenőrzéséhez szükségesek. Magyarország egésze, de különösen a közösségi támogatásra számító gazdálkodó egységek és vállalkozók számára fontos az uniós támogatáspolitikai eszközök megszerzésében és felhasználásában közreműködő intézmények felkészítése, mert ezek közreműködésével történik majd a közösségi forrásokból nyerhető pénzek megpályázása, majd az elnyert források szétosztása, kiutalása és a felhasználás ellenőrzése is.

A tagsággal együtt járó kötelezettségek nem tudhatóak le szimplán a rendeletek, irányelvek, más jogszabályok törvénybe iktatásával, a közösségi jogszabályokat alkalmazni is kell. Nincs olyan tagállam, sem régi, sem új,

amely minden tekintetben tökéletesen megfelelné az elvárásoknak és hiánytalanul teljesítené minden jogszabályt. Ez azonban senkinek nem ad felmentést arra, hogy figyelmen kívül hagyja a jogszabályokat. Különösen az új tagországoknak áll érdekükben a jogszabályok betartása, mert a tagsággal járó előnyök kihasználásának ez a legbiztosabb útja.

Magyarország még ma is folytatja a közösségi munkába való bekapcsolódást, az együttműködés mechanizmusának és gyakorlatának elsajátítását. A csatlakozási szerződés aláírása óta az Európai Unió szinte minden területen teljes jogú tagként kezelte az új belépőket. Hivatalosak voltak minden olyan rendezvényre, ahol közösségi kérdéseket vitattak meg. Magyarország és a többiek kifejhették véleményüket, védelmezheték álláspontjukat, miközben megtapasztalhatták, hogy miként zajlik az érdekvédelem nemzeti és közösségi szinten. A megszerzett ismeretek és tapasztalat teszik az új tagokat alkalmassá arra, hogy beilleszkedjenek az európai együttműködési rendszerbe és megtalálják abban a helyüket.

Magyarország, amely évtizedeken keresztül az európai fejlődés periferiájáról követte más államok együttműködésének kibontakozását és a nyugat-európai országok gyarapodását, boldogulását és előretörését, ma már egyenrangú tagja ennek az összefogásnak. Az egyszerű külső megfigyelőből a döntéshozói körön belülré került partner vált, akinek szava és tekintélye van, és aki történelmi lehetőséget kapott: maga is közvetlen hatást gyakorolhat az európai fejlődésre.

**Konrád Márta
Vándor János**